

de 500 Kr., puttet ind som 1ste Prioritet, 2den Prioritet er de 4,000 Kr.; han kommer altsaa til at svare 140 Kr. En anden Mand kommer med en lignende Henvendelse, men faar det Svar: Jeg vil nok sælge dig Jorden, men jeg vil ikke have noget Vrøvl og Ulejlighed med at fordele Grundbyrden. Saa overtager Staten den, den bliver kapitaliseret og udbetalt, og vedkommende Mand kommer da til at svare 135 Kr. Altsaa den, der køber Jorden af en ham venligsindet Mand, kommer til at svare 5 Kr. mere i Renter end den, der køber af en, der ikke vil have nogen Ulejlighed med Fordeling af Byrden. Jeg mener, der her er en Fejl, som bør rettes.

Ved at læse § 6 igennem, hvor der staar: „Naar Jord, der hører til Embeder eller Bestillinger, offentlige Stiftelser eller Kirker, sælges til Husmandsbrug“ osv., er jeg kommen til at tænke paa al den Jord, der er henlagt til Præstegaarde. Efter Falbe-Hansens „Danmarks Statistik“ — fra 1868 ganske vist — andrager denne Jord godt og vel 6,600 Tdr. Hartkorn. Det kan have forskudt sig noget siden den Tid, men det er i hvert Fald et meget betydeligt Areal, der er henlagt dertil. Hvis nu denne Lov, hvad den forhaabentlig gør, slaar godt an rundt om i Landet, og Kravene om Statslaan forøges i stedse stigende Grad, kunde man saa ikke for at lette Staten det pekuniære Tilskud gaa den Vej at ekspropriere disse Jorder og sige: Dem tage vi til Statshusmandsbrug, og i Stedet for at udbetale Summen for nøgen Jord garanterer Staten de paagældende Embeder Renten af det Beløb, som Nøgenjorden koster. Naar vi tage et Husmandsbrug til 5,000 Kr., vil Nøgenjorden koste ca. 3,000 Kr. og Bygningerne ca. 2,000 Kr. Naar saa Staten garanterede de 3,000 Kr. og sparede sine Penge, vilde den derefter med den samme aarlige Ydelse, det samme Statslaan kunne skaffe $\frac{3}{5}$ saa mange Husmandsbrug i Gang som nu. Det er en Tanke, jeg har faaet ved at gennemlæse Loven, og jeg formener, at den ad Aare maa kunne føres ud i Livet.

Jeg kan helt igennem slutte mig til den Anbefaling, de to foregaaende ærede Talere have givet dette Lovforslag og skal udtale Haabet om, at det vil virke som Danner og Skaber af gode smaa Hjem ude omkring i Landet og som Opdrager for Ungdommen til Økonomi. Jeg skal endnu blot tilføje, at hvad der ogsaa taler for den af mig udkastede Tanke om at

udstykke Præstegaardsjorder, er den Omstændighed, at disse Jorder gennemgaaende ligge hen i en ret irrationel Drift. Jeg tvivler ikke om, at blev Jorden udstykket til Husmandsbrug, vilde den blive ganske anderledes rationelt dreven og give betydelig mere Udbytte. Jeg vil dog forvare mig imod, at jeg skulde mene, at Husmandsbrug er det eneste saliggørende for det danske Landbrug. Jeg hævder paa det bestemteste, at der den Dag i Dag som i Tiden tilforn og forhaabentlig ogsaa i Fremtiden er mangen en Herregaard, der er Banebryder og Foregangsgaard saavel med Hensyn til Planteavl som med Hensyn til Husdyrsbrug. Men hvor det gælder Jord som Præstegaardsjorderne, ere Husmændene absolut at foretrække, fordi Jorderne hos dem ville være i bedre Hænder og give større økonomisk Udbytte, end de nu gøre. Jeg skal derfor tillade mig at anbefale den Tanke, jeg her har fremsat, til den højtærede Landbrugsministers Velvillie.

Ahlefeldt-Laurvig: Det foreliggende Lovforslag maa siges at have faaet, hvad man kalder en blid Modtagelse. Naar jeg i Modsætning dertil vil komme med nogle ganske enkelte kritiske Bemærkninger over for Lovforslaget, er det ikke, fordi jeg tror, at de paa nogen Maade ville være i Stand til at forsinke dets Fremme. Det er ganske klart, at dette Lovforslag vil blive vedtaget og blive til Lov, for Regeringen ønsker det, og vor nuværende Regering er jo saa heldig faktisk at have Flertal baade i Folketing og Landsting. Naar jeg taler mod Lovforslaget, er det altsaa ikke, fordi jeg nærer noget forfængeligt Haab om, at mange ville følge mig. Ved den forrige Behandling af Lovforslaget var der Højremænd, der vare lige saa ivrige for dette Lovforslag som Venstremænd og Socialister, og man maa jo ogsaa erindre, at den Lov, som nu gælder, er gennemført af en Højreregering. Det lyder noget mærkeligt, men er ikke desto mindre sikkert, at det var en Højreregering, der gennemførte den. Men det forekommer mig unægtelig, at den hellere burde have ligget hen, til vi en Gang bleve velsignede med en socialdemokratisk Regering, og at den hverken burde være ført frem af Højreregeringer eller af Venstreregeringer. Hvordan nu i øvrigt Stemningen er her i Landstinget, ved jeg ikke. Da vi første Gang behandlede denne Lov, blev jeg noget forbausset